

Mezei András
Mi a sors?

*Előszó a „Cvi Haplaot/A csodaszarvas” című
magyar költők héber nyelvű antológiájához, Eked, 1988*

Népek közt nem nép? Államában nem állam?
Hullámzás? Út? És nem út? Nem hullámzás?
Anyag és nem anyag?

Jaj, ha szerepe van, és jaj, ha nincs szerepe?
Mi sors, ha sorstalanság?

Mi nép, ha mindenki alakította, és senki se
alakította. Hogy tömény, nem oldódik. Képlé-
keny is és mégsem olvad be. Tanulékony és
mégse tanul. Soha semmit se vár az életen kívül,
de a Messiást várja. Két világvallást adott az
emberiségnek, de az ő lelke a pusztában maradt.

Bűnös, ha nincs országa. Bűnös, ha van or-
szága.

Ez a nép megtanult víz alatt lélegezni, de nem
szerette soha a vizet.

Megtanult minden felhajtóerőt, de honvágya
van a földre.

Tűzszlopok csalták, üldözték, de ő nem lett
a tűz népe.

Ez a nép a földből való, de nem jár a földön.
Nem hisz a túlvilágban, de túl van ezen a vilá-
gon.

Ez a nép nem nép. Nem nem-nép. Ez a nép
nem nemzet. Nem nem-nemzet. Ez a nép nem
vallás. Nem nem-vallás. Nem faj. Nem nem-faj.

Baj, ha saját kultúrájában él, baj, ha lemond

róla. Ha nem jön ki a gettóból, és ha kijön. Ha nem hagyja el a hitét, és ha elhagyja.

Jaj, ha nem üt vissza, és jaj, ha visszaüt.

Bőre kifehérülhet, fekete haja kiszőkülhet, szeme lehet kék: üldözött, ha szegény, üldözött, ha gazdag.

Baj, ha kereskedő, és nem katona. Baj, ha katona, és nem kereskedő.

Ahol a kapitalizmus métely, ő a kapitalizmus megtestesítője. Ahol a kommunizmus métely, őt aposztrofálják.

Mi nép ez? Nyers, vad ösztönök alanya? Programtalan pártok ígéretföldje? Villámhárító? Minden hatalom végső biztosítója? Mi nép, hogy félhet, ha a haladás tábora kétségbeesik? És félhet, ha a reakció tábora diadalittas.

Mi nép ez, hogy azt hiszi, megértheti a titkot: minek a tükre ő maga? Mire van kiválasztva? Szenvedésre? – Hiszen nem akar szenvedni. Öröme csak? – Hisz' nem mer örülni. Jeruzsálemből kinéz a sivatagba, a sivatagból visszavágódik Jeruzsálembe.

Mi állandóbb benne, mint az egyensúlyhiány és az egyensúlyra való törekvés? A beolvadás vágya és a beolvadástól való félelem.

Léte nem kör, hanem spirál. Nem táguló, de nem nem-táguló. Nem szűkülő, de nem nem-szűkülő. Szubsztrátuma az alkalmasság. Közös nyelve a soknyelvűség. Közös arca a sokarcúság. Sorsa a népek sorsa. Nincs sorsa. Nincs

nincs-sorsa. Van istene úgy is, ha ateista, nincs istene úgy se, ha idealista.

Sorsa a hiábavalóságok hiábavalósága, melyre cáfolat pusztá léte, a fennmaradása.

De mi felé tágul az ördögi körből a spirál: angyalodik vagy ördögödik? Istenül-e vagy sátánodik?

Miről tudósít a zsidóság, amit nélküle nem lehet tudni? Mit láttat, amit csak általa látni? Mit éreztet meg, ami nincsen nélküle? Mit nem szolgál, amit így szolgál? Mit nem ad, amit így ad? Így tesz meg. Mi fény, hogy másokban gyullad? Mi nép, hogy eszköz? Mi létezés, hogy Isten szól vele? Milyen titok, hogy nincs nyitja? Nem oldódik. Nem újul. Nem köt új szövetséget.

Mi idegenség az időben? Mi otthonosság az időtlenségben? Nemléte erről a világról való. Léte nem erről a világról való.

Egy ígére? Egy álomra? Egy kútra? Egy bölcsőre? Egy útra? Egyetlen kinyilatkoztatásra? Egy hegyre? Egy sivatagra? Egy földre? Egyetlen pásztorgyereke: sorsát Dávidra? Életét újra meg újra egy-parittyára? Egyetlen kavicsra bízta?

Mi a megoldás mindig, ha nincs megoldás? – Ha nem szűnik meg a hányattatás, hanem Izrael népe pusztul és mégis: Izrael népe él.

Ami önmagában is Isten titkába való beavatottság.

Budapest, 1988

